

ЗАКОН ЗА ОСОБЕНИТЕ ЗАЛОЗИ

Законът влиза в сила от 1.04.1997 г.

Обн. ДВ. бр.100 от 22 Ноември 1996г., изм. ДВ. бр.86 от 30 Септември 1997г., изм. ДВ. бр.42 от 5 Май 1999г., изм. ДВ. бр.19 от 28 Февруари 2003г., изм. ДВ. бр.58 от 27 Юни 2003г.

Глава първа. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Предмет

Чл. 1. (1) С този закон се урежда залогът, учредяван без предаване на заложеното имущество.

(2) За залозите по този закон се води регистър.

(3) (Отм. - ДВ, бр. 42 от 1999 г.)

Форма на договора

Чл. 2. Договорът за залог се сключва в писмена форма.

Залогодател

Чл. 3. (1) (Предишен текст на чл. 3 - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) Залогодателят трябва да е търговец или лице по чл. 2 от Търговския закон.

(2) (Нова - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) Ограничението по ал. 1 не се прилага по отношение на съпруга на едноличния търговец, съответно на лицето по чл. 2 от Търговския закон.

(3) (Нова - ДВ, бр. 42 от 1999 г., доп. - ДВ, бр. 19 от 2003 г.) Ограничението по ал. 1 не се прилага при залог на безналични ценни книжа, дружествени дялове от събирателни и командитни дружества, командитни дружества с акции и дружества с ограничена отговорност, както и на права върху патенти за изобретения и полезни модели, регистрирани марки, промишлени дизайни, топологии на интегрални схеми и сертификати за сортове растения и породи животни.

Заложено имущество

Чл. 4. (1) При условията и по реда на този закон могат да се залагат:

1. вземания, безналични ценни книжа и движими вещи с изключение на кораби и въздухоплавателни средства;

2. дружествени дялове от събирателни и командитни дружества, командитни дружества с акции или дружества с ограничена отговорност;

3. (доп. - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) съвкупности от вземания, от машини и съоръжения, от стоки или материали и от безналични ценни книжа;

4. (нова - ДВ, бр. 19 от 2003 г.) права върху патенти за изобретения и полезни модели, регистрирани марки, промишлени дизайни, топологии на интегрални схеми и сертификати за сортове растения и породи животни;

5. (предишна т. 4 - ДВ, бр. 19 от 2003 г.) търговски предприятия.

(2) Заложеното имущество може да е и родово определено или бъдещо. Бъдеща реколта може да се залага или от текущата, или от следващата стопанска година.

(3) Заложното право се разпростира и върху лихвите по заложеното вземане.

(4) Когато заложената вещ бъде преработена или присъединена, залогът следва новата вещ.

Обезпечено вземане

Чл. 5. (1) Обезпеченото вземане може да бъде индивидуално или родово определено, както и условно или бъдещо.

(2) Залогът обезпечава вземането и всички лихви и неустойки върху него.

Залагане на обезпеченото вземане

Чл. 6. Залогът, учреден по реда на този закон, следва обезпеченото вземане, когато то бъде заложено.

Погасяване на залога

Чл. 7. (Изм. - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) Залогът се погасява, ако трето лице придобие по сделка, извършена от залогодателя в кръга на обикновената му дейност по занятие, права върху заложеното имущество, които са несъвместими със заложното право.

Глава втора. ПРАВА И ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА СТРАНИТЕ

Права на залогодателя

Чл. 8. (1) Залогодателят има право да запази държането на заложеното имущество.

(2) Залогодателят, който запазва държането на заложеното имущество, има право:

1. да използва в своята дейност заложеното имущество съобразно неговото предназначение;

2. (Доп. - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) да извършва сделки на разпореждане със заложеното имущество. Когато предмет на сделките на разпореждане са безналични ценни книжа или вещи и права извън кръга на обикновената дейност по занятие на залогодателя, се изисква съгласието на зложния кредитор.

Задължения на залогодателя

Чл. 9. (1) Залогодателят, запазил държането на заложеното имущество, е длъжен да се грижи за запазването му с грижата на добър търговец, като:

1. застрахова заложеното имущество за своя сметка срещу общоприетите в търговския обмен рискове по начин, който осигурява възможност на зложния кредитор да се ползва от застрахователното обезщетение;

2. уведомява зложния кредитор за всички повреди и посегателства върху заложеното имущество;

3. уведомява зложния кредитор за всички производства, засягащи заложеното имущество;

4. писмено уведомява зложния кредитор за всички правни и фактически действия, водещи до прехвърляне или възникване на права на трети лица върху заложеното имущество или до промяна в неговата идентичност, и го снабдява с копия от документите, установяващи прехвърлянето или учредяването на правата;

5. уведомява третите лица, придобили права върху заложеното имущество, за правата на зложния кредитор;

6. при опасност от развала на заложеното имущество, след като извести зложния кредитор, продава имуществото и влага получената сума в банка за обезпечение на зложния кредитор

(2) Залогодателят е длъжен да осигурява на зложния кредитор възможност да проверява състоянието на заложеното имущество.

(3) (Доп. - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) В случаите на ал. 1, т. 4 залогодателят е длъжен незабавно да поиска вписване в съответния регистър на промените в правата върху или в идентичността на заложеното имущество.

(4) Залогодателят след получаване на съобщението по чл. 33, ал. 1 не може да се разпорежда със заложеното имущество.

(5) Залогодателят е длъжен при погасяване на залога да удовлетвори зложния кредитор с получената сума срещу отчужденото имущество.

Права на зложния кредитор

Чл. 10. (1) (Предишен текст на чл. 10 - ДВ, бр. 19 от 2003 г.) Зложният кредитор има право да се удовлетвори от:

1. цената на заложеното имущество или от полученото за него обезщетение;

2. полученото срещу отчуждаването на заложеното имущество;

3. равностойността на имуществото по т. 1 или 2, в случай че това имущество не може да бъде отделено от останалото имущество на залогодателя.

(2) (Нова - ДВ, бр. 19 от 2003 г.) Зложният кредитор въз основа на извлечение от регистъра за вписано обезпечение има право да получава от

държавните органи и третите лица, които държат, съхраняват или водят на отчет заложеното имущество, информацията относно това имущество, достъпна за залогодателя.

Предсрочна изискуемост

Чл. 11. В случай, че залогодателят не изпълнява своите задължения по договора за залог, заложният кредитор може да иска изпълнение преди срока, както и да се удовлетвори от заложеното имущество.

Глава трета.

ДЕЙСТВИЕ НА ЗАЛОГА СПРЯМО ТРЕТИ ЛИЦА

Противопоставимост на права

Чл. 12. (1) (Изм. - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) Учреденият при условията и по реда на този закон залог не може да се противопостави на трети лица, ако не е вписан в Централния регистър на особените залози по партидата на залогодателя.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) Залогът на вземане, договорът за продажба със запазване на собствеността до изплащане на цената, договорът за лизинг и запорът не може да се противопоставят на кредитора, в полза на когото при условията и по реда на този закон се учредява залог върху вземане или върху продадено, отдадено на лизинг или заповорено имущество, ако не са вписани в Централния регистър на особените залози по партидата на залогодателя.

(3) Когато този закон предвижда вписване в друг регистър, противопоставимостта възниква от вписването в другия регистър.

Придобиване на права върху заложеното имущество

Чл. 13. (1) Всяко лице, на което залогът може да бъде противопоставен, придобива правата върху заложеното имущество, обременени със залога, и има положението на залогодател.

(2) Лицето по ал. 1 е длъжно да уведоми писмено заложния кредитор за придобитите от него права.

Поредност на особените залози

Чл. 14. Поредността на особените залози върху едно и също имущество се определя от поредността на вписването им.

Ред на залога върху съвкупност

Чл. 15. (1) (Доп. - ДВ, бр. 19 от 2003 г.) Продавачът на отделна вещ или право, получил в обезпечение на вземането си за цената залог върху вещта или правото, се удовлетворява от цената му преди кредитора, вписал по-рано залог върху съвкупността, част от която е станала вещта или правото. Същите права има и лице, на което е предоставен залог върху вещ или право за обезпечаване на предоставен от него заем за придобиване на вещта или правото.

(2) Правата на продавача, който си е запазил собствеността до изплащането на цената и правата на лизингодателя, са противопоставими на кредитора, вписал по-рано залог върху съвкупност.

(3) Правото на предпочитително удовлетворение по ал. 1 и противопоставимостта на правата по ал. 2 се погасяват, ако залогът, продажбата или съответно лизингът не бъдат вписани в 14-дневен срок от сключването им.

Ред на вземането, обезпечено с особен залог

Чл. 16. (1) (Изм. - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) Вземането, обезпечено с особен залог, се удовлетворява в поредността по чл. 136, ал. 1, т. 3 от Закона за задълженията и договорите, съответно по чл. 722, ал. 1, т. 1 от Търговския закон.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2003 г.) Вземането, обезпечено с особен залог, се удовлетворява от паричните суми по чл. 10, ал. 1, т. 1 и 2, както ако върху тях би имало учреден залог.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2003 г.) Вземането, обезпечено с особен залог, се удовлетворява до размера по чл. 10, ал. 1, т. 3 предпочитително от цялото имущество на залогодателя преди вземанията по чл. 136, ал. 1, т. 5 от Закона за задълженията и договорите, съответно преди вземанията по чл. 722, ал. 1, т. 3 от Търговския закон.

Глава четвърта. ОСОБЕНИ СЛУЧАИ НА ЗАЛОГ

Залог на вземане

Чл. 17. (1) Залогът на вземане има действие спрямо длъжника по заложеното вземане след съобщаването му.

(2) Съобщението може да се направи както от залогодателя, така и от заложния кредитор и съдържа:

1. изявление, че вземането се залага;
2. описание на вземането и на заложената част;
3. данните за вписването на залога в регистъра.

(3) Залогодателят събира заложеното вземане и неговите плодове до получаване на съобщението по чл. 33, ал. 1.

Залог на безналична ценна книга

Чл. 18. (1) Подлежащите на вписване по този закон обстоятелства относно залога на безналична ценна книга се вписват в централния депозитар.

(2) Когато е заложена безналична акция или облигация, вписване се извършва и в книгата за безналичните акции или облигации на дружеството.

(3) (Нова - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) Подлежащите на вписване по този закон обстоятелства относно залога на държавна ценна книга се вписват в регистрите за държавни ценни книжа.

Залог на дял от търговско дружество

Чл. 19. (1) Договорът за залог на дял от търговско дружество се сключва в писмена форма с нотариална заверка на подписите.

(2) Подлежащите на вписване по този закон обстоятелства относно залог на дял се вписват в търговския регистър по партидата на дружеството.

Залог върху индустриална собственост

Чл. 19а. (Нов - ДВ, бр. 19 от 2003 г.) Подлежащите на вписване по този закон обстоятелства относно залога на имущество по чл. 4, ал. 1, т. 4 се вписват в регистрите на Патентното ведомство на Република България.

Залог на съвкупност

Чл. 20. (1) (Предишен текст на чл. 20 - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) Залогът на съвкупност тежи върху всеки неин елемент до отделянето му от съвкупността.

(2) (Нова - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) Залогът на съвкупност преминава върху нейните елементи към момента на получаване на съобщението по чл. 33, ал. 1.

Залог на търговско предприятие

Чл. 21. (1) Договорът за залог на търговско предприятие се сключва в писмена форма с нотариална заверка на подписите.

(2) Подлежащите на вписване по този закон обстоятелства относно залог на търговско предприятие се вписват в търговския регистър по партидата на залогодателя.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) Договорът за залог на търговско предприятие е противопоставим на трети лица, придобиващи права върху отделни активи на заложеното предприятие, когато е вписан и в съответния регистър. Ако в договора за залог на търговско предприятие са посочени отделни активи, залогът тежи върху тях и след отделянето им от предприятието.

(4) (Нова - ДВ, бр. 42 от 1999 г., изм. - ДВ, бр. 58 от 2003 г., в сила от 01.01.2004 г.) При преобразуване на залогодателя чрез разделяне и отделяне и чрез

промяна на правната форма залогът на търговско предприятие следва и търговските предприятия на всички новоучредени дружества.

(5) (Нова - ДВ, бр. 58 от 2003 г., в сила от 01.01.2004 г.) При преобразуване на залогодателя чрез вливане, сливане, разделяне чрез придобиване, отделяне чрез придобиване и чрез прехвърляне на имущество върху едноличния собственик залогът на търговско предприятие преминава само върху съвкупността, която е принадлежала на залогодателя. В срока на отделното управление зложният кредитор може да поиска изпълнение или обезпечение съобразно правата си. Ако искането не бъде удовлетворено в едномесечен срок, кредиторът може да продаде съвкупността, принадлежала на залогодателя, като търговско предприятие по реда на този закон. С изтичането на срока на отделното управление залогът се погасява.

(6) (Нова - ДВ, бр. 58 от 2003 г., в сила от 01.01.2004 г.) Едновременно с вписването на преобразуването съдът по седалището на всяко участващо в преобразуването дружество, както и по седалището на едноличния търговец при прехвърляне на имущество върху едноличен собственик вписва и преминаването на залога на търговско предприятие върху съответния правопреемник.

(7) (Предишна ал. 4 - ДВ, бр. 42 от 1999 г., предишна ал. 5 - ДВ, бр. 58 от 2003 г., в сила от 01.01.2004 г.) Правилата относно залога на съвкупност се прилагат и за залога на търговско предприятие.

Глава пета.

ЦЕНТРАЛЕН РЕГИСТЪР НА ОСОБЕНИТЕ ЗАЛОЗИ

Устройство

Чл. 22. (1) Създава се Централен регистър на особените залози към Министерството на правосъдието като юридическо лице на бюджетна издръжка със седалище София.

(2) Централният регистър се ръководи от директор, който се назначава от министъра на правосъдието.

Правилник

Чл. 23. (Изм. - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) Министърът на правосъдието издава правилник за устройството и дейността на Централния регистър на особените залози.

Публичност

Чл. 24. Регистърът е публичен. Всеки може да иска справка или издаване на удостоверение за липсата или за наличието на вписано обстоятелство.

Държавни такси

Чл. 25. (1) За вписването в регистъра, за даването на справки и за издаването на удостоверения се събира държавна такса.

(2) Размерът на държавната такса се определя с тарифа, одобрена от Министерския съвет.

(3) (Нова - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) Когато съответният регистър не се води от държавен орган, таксата се събира от лицето, което води регистъра, за действията и в размери, определени за държавните такси.

Глава шеста. ВПИСВАНИЯ

Подлежащи на вписване обстоятелства

Чл. 26. (1) В регистъра се вписват следните обстоятелства:

1. (Изм. - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) името, единният граждански номер (ЕГН) и адресът, съответно фирмата, номерът и партидата на вписването в съответния регистър и адресът на управление на:

- а) длъжника;
- б) залогодателя за обезпечение на чужд дълг;
- в) заложния кредитор;
- г) купувача и продавача по договор за продажба със запазване на собствеността до изплащане на цената;
- д) ползвателя и лизингодателя по договор за лизинг;
- е) лицето, на което заложеното вземане следва да се изпълни до пристъпването към изпълнение;

2. описание на обезпеченото вземане или размера на сумата, за която е учреден залогът;

3. (Изм. - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) описание на заложеното, съответно продаденото със запазване на собствеността до изплащане на цената или отдаденото на лизинг имущество и неговата цена, ако е посочена;

4. (Изм. - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) срокът на залога;

5. (Изм. - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) условието на залога.

(2) В регистъра се вписват и:

1. прехвърлянето на обезпеченото вземане, съответно на правата на продавача и лизингодателя;

2. встъпването в обезпеченото вземане, съответно в правата на продавача и лизингодателя;

3. подновяването и заместването в задължението;

4. придобиването на права върху заложеното имущество;

5. (Изм. - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) други промени на вписаните обстоятелства;

6. - 7. (Отм. - ДВ, бр. 42 от 1999 г.)

(3) На вписване подлежат също:

1. запорът върху имущество по чл. 4;

2. запорът върху обезпеченото вземане;

3. (Нова - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) подновяването на вписването;
4. (Предишна т. 3 - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) пристъпването към изпълнение;
5. (Предишна т. 4 - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) изоставянето на изпълнението;
6. (Предишна т. 5 - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) името, ЕГН и адресът на депозитаря;
7. (Предишна т. 6 - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) името, ЕГН и адресът на управителя на предприятието;
8. (Предишна т. 7 - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) поканата от търговеца до зложния кредитор за назначаване на управител на предприятие;
9. (Предишна т. 8 - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) решението за откриване на производство по несъстоятелност;
10. (Предишна т. 9 - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) решението за обявяване в несъстоятелност.

Искане за вписване и заличаване

(Загл. изм. - ДВ, бр. 42 от 1999 г.)

Чл. 27. (1) (Изм. - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) Вписването и заличаването се извършват по искане на заинтересуваното лице. Искането съдържа подлежащите на вписване обстоятелства.

(2) Към искането за вписване на обстоятелства по чл. 26, ал. 1 се прилага писмено съгласие за вписването с нотариална заверка на подписа на залогодателя, на купувача на изплащане или на ползвателя по договор за лизинг. Нотариална заверка на подписа не се изисква, ако той е положен пред служител на регистъра, който удостоверява това обстоятелство.

(3) Към искането за вписване на обстоятелства по чл. 26, ал. 2 се прилага писмено съгласие за вписването на лицето, срещу което може да се черпят права от вписването.

(4) (Нова - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) Към искането за заличаване на вписване се прилага писмено съгласие за заличаването с нотариална заверка на подписа на зложния кредитор, на продавача на изплащане или на лизингодателя. Нотариална заверка на подписа не се изисква, ако той е положен пред служител на регистъра, който удостоверява това обстоятелство.

Регистърно производство

Чл. 28. (1) Искането за вписване се разглежда незабавно. Вписването може да бъде отказано само ако искането няма необходимото съдържание или не е внесена определената държавна такса, като едновременно с това отказът се съобщава на заявителя.

(2) Съобщението за отказа трябва да посочва всички пороци на заявлението.

(3) Заявителят може да отстрани пороците и да подаде ново искане. Новото искане се вписва по реда, по който е постъпило в регистъра.

Обжалване на отказ

Чл. 29. (1) Отказът да бъде извършено вписването подлежи на обжалване по административен ред пред министъра на правосъдието. Отказът на министъра на правосъдието подлежи на обжалване по реда на Закона за административното производство.

(2) В случай на обжалване на отказ за вписване на обстоятелства по чл. 26, ал. 1 и 3 искането се вписва в регистъра по реда на постъпването на жалбата и преписката се изпраща на компетентния орган. Ако отказът за вписване бъде потвърден, извършеното вписване се заличава служебно.

(3) В случай на обжалване на отказ за вписване на обстоятелства по чл. 26, ал. 2 преписката се изпраща на компетентния орган. Ако отказът за вписване бъде отменен, вписването се извършва служебно.

Действие на вписването

Чл. 30. (1) Вписаното обстоятелство се счита известно на третите добросъвестни лица от деня на вписването.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) Действието на вписването трае 5 години от деня, в който е извършено първоначалното вписване на обстоятелството по чл. 26, ал. 1 и ал. 3, т. 1. То може да бъде продължено, ако вписването се поднови, преди този срок да е изтекъл.

Приложимост на правилата за публичност на регистъра и на регистърното производство

Чл. 31. Правилата за публичност на регистъра и на регистърното производство се прилагат съответно, когато в друг регистър се вписват обстоятелства по този закон.

Глава седма.

ИЗПЪЛНЕНИЕ ВЪРХУ ЗАЛОЖЕНОТО ИМУЩЕСТВО

Пристъпване към изпълнение

Чл. 32. (1) В случай на неизпълнение на обезпеченото със залог по този закон задължение зложният кредитор може да пристъпи към изпълнение върху заложеното имущество.

(2) За изпълнението върху ценна книга, върху която е учреден залог с предаване на книгата, се прилагат разпоредбите на този закон.

(3) Кредиторот е длъжен да заяви за вписване в регистъра, че пристъпва към изпълнение и да извести залогодателя за започване на изпълнението. Кредиторот има същите задължения и когато изостави изпълнението.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2003 г.) С вписването на пристъпване към изпълнение заложеното имущество преминава в разпореждане на зложния кредитор. Той има право да вземе мерки за запазването му и да го продаде.

Съобщение до залогодателя

Чл. 33. (1) Съобщението до залогодателя за пристъпване към изпълнение е в писмена форма и съдържа:

1. изявление, че се пристъпва към изпълнение, с посочване на данните за вписването на това обстоятелство в регистъра;
2. описание на вземането и каква част от него се търси;
3. описание на заложеното имущество;
4. избор на начин на изпълнение при залог на търговско предприятие.

(2) Съобщението за изоставяне на изпълнението е в писмена форма и съдържа:

1. изявление, че се изоставя изпълнението, с посочване на данните за вписването на това обстоятелство в регистъра;
2. описание на вземането и каква част от него е търсена;
3. описание на заложеното имущество.

Мерки за запазване на заложеното имущество

Чл. 34. Зложният кредитор има право:

1. да получи държането на заложеното имущество;
2. да извести третото задължено лице за започването на изпълнението, ако изпълнението се насочва върху вземане на залогодателя;
3. (нова - ДВ, бр. 19 от 2003 г.) да иска от държавните органи, които водят на отчет заложеното имущество, да отразят неговото преминаване в разпореждане на зложния кредитор;
4. (предишна т. 3 - ДВ, бр. 19 от 2003 г.) да вземе мерки за:
 - а) запазване, поддържане и застраховане на заложеното имущество;
 - б) получаване на доходи от заложеното имущество;
 - в) увеличаване на продажната цена или намаляване на разходите за продажбата.

Мерки на принуда

Чл. 35. (1) Когато залогодателят не окаже необходимото съдействие за изпълнение върху заложеното имущество или за запазването му, зложният кредитор въз основа на извлечение от регистъра за вписано обезпечение и за започване на изпълнението може да поиска от съдия-изпълнител предаването на заложеното имущество по реда на чл. 414 от Гражданския процесуален кодекс.

(2) Към събиране на равностойността на заложеното имущество се преминава само в случай, че то или някаква част от него не бъдат намерени у

залогодателя. В този случай съдия-изпълнителят извършва и разпределението на постъпилата сума по реда на Гражданския процесуален кодекс.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2003 г.) Когато някой от присъединените кредитори оспори получаването на обезщетение за заложеното имущество или възмездността на отчуждаването му, зложният кредитор установява по исков ред правото си по чл. 10, ал. 1. В този случай в тежест на зложния кредитор е да докаже получаването на обезщетение, съответно възмездността на отчуждаването.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2003 г.) Когато някой от присъединените кредитори оспори равностойността на обезщетението или на полученото срещу отчуждаването на заложеното имущество или твърди, че това имущество може да бъде отделено от останалото имущество на залогодателя, той по исков ред оспорва правото на зложния кредитор по чл. 10, ал. 1, т. 3. В този случай в тежест на присъединения кредитор е да докаже, че обезщетението, съответно полученото срещу отчуждаването, не е равностойно или че може да бъде отделено от останалото имущество на залогодателя.

Оспорване

Чл. 36. (1) (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2003 г.) В производството по принудително изпълнение залогодателят може да оспори вземането или зложното право по реда на чл. 250 - 255 от Гражданския процесуален кодекс.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) Ако приобретателят на права по чл. 8, ал. 2, т. 2 не е дал съгласие за вписване в регистъра със заверка на подписа по реда на чл. 27, ал. 2, той може да оспори отговорността си, като писмено декларира пред съдия-изпълнителя, че има права върху вещта, които изключват правата на зложния кредитор. Съдия-изпълнителят спира принудителното изпълнение и дава едномесечен срок на зложния кредитор да предяви иск за установяване на правата си. Ако искът не бъде предявен, съдия-изпълнителят прекратява принудителното изпълнение.

Продажба на заложеното имущество

Чл. 37. (1) (Доп. - ДВ, бр. 19 от 2003 г.) Зложният кредитор има право да продаде от свое име и за сметка на залогодателя заложеното имущество след изтичането на две седмици от вписването, че е пристъпил към изпълнение. Ако продажбата не бъде извършена до изтичането на шест месеца, всеки следващ кредитор, вписал пристъпване към изпълнение, може да продаде заложеното имущество.

(2) Продажбата се извършва само срещу заплащане на пълния размер на цената на депозитаря.

(3) При продажбата кредиторът е длъжен да положи грижата на добър търговец.

(4) Ако продаденото имущество е чуждо, се прилагат правилата на чл. 372 от Гражданския процесуален кодекс.

Депозитар

Чл. 38. Депозитарят се посочва от заложния кредитор. Той трябва да бъде счетоводител. Депозитар не може да бъде длъжникът, залогодателят, техен кредитор или управителят на заложеното предприятие, както и съпруг или роднина на някое от посочените лица по права линия - без ограничение, по съребрена линия - до четвърта степен, или по сватовство - до трета степен.

Задължения на депозитаря

Чл. 39. (1) Депозитарят изготвя списък на лицата, имащи права върху заложеното имущество, въз основа на данните от регистъра, като посочва размера и привилегиата на всяко вземане.

(2) Депозитарят съобщава списъка по ал. 1 на залогодателя, на длъжника и на включените в списъка лица.

(3) Депозитарят приема становищата на лицата по ал. 2, ако са постъпили в двуседмичен срок от съобщаването на списъка.

(4) След като прецени постъпилите становища, депозитарят изготвя окончателен списък и го съобщава на лицата по ал. 2 в двуседмичен срок от преустановяване приемането на становища.

(5) Депозитарят открива на свое име сметка в банка, по която се превеждат сумите, получени при изпълнение върху заложеното имущество.

(6) Депозитарят удостоверява всяко плащане в брой на суми, получени при изпълнение върху заложеното имущество, като същия ден внася получените суми по откритата сметка.

(7) Депозитарят изготвя разпределение на получените от него суми.

(8) Депозитарят дава информация на залогодателя, длъжника и лицата по чл. 40.

Присъединяване на кредитори

Чл. 40. (1) Присъединени кредитори по право са всички лица, които имат удостоверение в регистъра право върху заложеното имущество.

(2) Третите лица, претендиращи противопоставими права върху отчуждено по реда на тази глава имущество за вземанията си по чл. 372 от Гражданския процесуален кодекс, както и другите кредитори на залогодателя не могат да се присъединяват. Те могат да наложат заповед върху постъпилата, съответно върху останалата след разпределението сума.

Разпределение

Чл. 41. (1) След набиране на достатъчна сума и ако окончателният списък по чл. 39, ал. 4 е изготвен, депозитарят извършва разпределение, което съобщава на залогодателя, длъжника и лицата по чл. 40, ал. 1.

(2) Разпределението подлежи на обжалване пред районния съд по местожителството на залогодателя в 7-дневен срок от съобщаването му на страните.

Районният съд се произнася по жалбите в открито заседание. Решението на съда подлежи на обжалване по реда на чл. 217 от Гражданския процесуален кодекс.

(3) Депозитарят незабавно предава на кредиторите сумите по разпределението след влизането му в сила.

(4) Остатъкът от набраната сума се предава на залогодателя, ако в 7-дневен срок от съобщението той представи декларация, че няма задължения към държавата.

(5) Ако декларацията по ал. 4 не бъде представена, както и ако върху остатъка от набраната сума е наложен заповест, същата се превежда по сметката на съдия-изпълнител по местожителството на залогодателя.

(6) Ако до предаването на сумите бъде наложен заповест върху постъпилата сума, се извършва ново разпределение. В този случай се прекратява висящото производство по жалби срещу предходно разпределение.

Спорове между кредитори

Чл. 42. Правата на присъединен кредитор могат да бъдат оспорени от друг присъединен кредитор, както и от лице по чл. 40, ал. 2 по реда на чл. 359 от Гражданския процесуален кодекс.

Несъстоятелност

Чл. 43. (1) Откриването на производство по несъстоятелност на залогодателя не спира започнатото изпълнение по чл. 32.

(2) Синдикът предава имуществото на заложения кредитор за изпълнение по реда на чл. 32, когато установи наличието на заложи, вписани по реда на този закон.

(3) Ако заложеното имущество или част от него не се намери у залогодателя, производството по чл. 35, ал. 2 - 5 се развива в рамките на производството по несъстоятелността.

Глава осма.

ИЗПЪЛНЕНИЕ ВЪРХУ ЦЕННА КНИГА, ВЗЕМАНЕ И ДЯЛ ОТ ТЪРГОВСКО ДРУЖЕСТВО

(Загл. изм. - Дв, бр. 42 от 1999 г.)

Изпълнение върху ценна книга

Чл. 44. (1) (Изм. - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) Кредиторът, в чиято полза е заложена ценна книга, има право да я прехвърли по надлежния за нея начин. Когато ценната книга се прехвърля с джирос, редът на джирата не се прекъсва.

(2) Ако ценната книга има борсова цена, тя се продава по цената, обявена от борсата един ден преди прехвърлянето.

Изпълнение върху вземане

Чл. 44а. (Нов - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) (1) Кредиторът, в чиято полза е заложено вземане, може да го продаде. Ако вземането е парично, кредиторът може да го събере.

(2) Паричното вземане се счита възложено за събиране на зложния кредитор с вписването на пристъпване към изпълнение.

(3) Постъпленията при събиране на вземането се получават от депозитаря.

Изпълнение върху дял от търговско дружество

Чл. 45. (1) (Изм. - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) Кредиторът, в чиято полза е заложен дял от търговско дружество, има право в случай на неизпълнение да отправи изявление за прекратяване на дружеството съгласно чл. 96 от Търговския закон или за прекратяване на участието на залогодателя в дружеството със заложения дял съгласно чл. 125, ал. 2 от Търговския закон.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) Към изявлението по ал. 1 се прилагат извлечения от регистъра за вписания залог и за пристъпването към изпълнение.

Глава девета.

ИЗПЪЛНЕНИЕ ВЪРХУ ТЪРГОВСКО ПРЕДПРИЯТИЕ

Удовлетворяване от търговско предприятие

Чл. 46. (1) Зложният кредитор може по свой избор да се удовлетвори от търговското предприятие като съвкупност от права, задължения и фактически отношения или от отделни негови елементи.

(2) (Нова - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) Ако зложният кредитор избере да се удовлетвори от отделни елементи на търговското предприятие, той е длъжен да продаде първо онези от тях, продажбата на които би затруднила в най-малка степен дейността на предприятието.

(3) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) Ако зложният кредитор избере да се удовлетвори от търговското предприятие като съвкупност от права, задължения и фактически отношения, той може да назначи управител на предприятието. В този случай съобщението до търговеца по чл. 33, ал. 1 съдържа и съгласието на управителя за назначаването му.

(4) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 42 от 1999 г.) След вписването на управителя на предприятие в търговския регистър търговецът не може да упражнява правата си върху търговското предприятие.

Съдействие от управителя

Чл. 47. Лицето, което е управлявало търговското предприятие до вписването на управителя на предприятието, е длъжно да му оказва необходимото съдействие.

Управление

Чл. 48. (1) Управителят на предприятие извършва всички действия, свързани с обикновената дейност на търговското предприятие. Той не може да отчуждава и обременява с тежести предприятието като цяло или включените в него недвижими имоти, да поема менителни задължения, да взема заеми и да води процеси.

(2) Търговецът може да извършва действията, изключени от правомощията на управителя на предприятие, със съгласието на заложния кредитор.

(3) Както търговецът, така и заложният кредитор могат да предявяват и отговарят по искове във връзка с дейността на заложеното търговско предприятие.

Задължения на управителя на предприятие

Чл. 49. Управителят на предприятие е длъжен:

1. да приеме търговското предприятие по опис;
2. да управлява търговското предприятие и да представлява търговеца, като взема всички мерки за запазване на неговите интереси с грижата на добър търговец.

Прекратяване на правата на управителя на предприятие

Чл. 50. Правата на управителя на предприятие се прекратяват:

1. при негов отказ;
2. с назначаването на нов управител;
3. с поставянето му под запрещение или със смъртта му;
4. с прекратяване на залога;
5. от съда по регистрация при нарушение на закона.

Възстановяване на правото на управление

Чл. 51. Ако заложният кредитор не назначи нов управител на търговското предприятие в продължение на две седмици от вписването на покана да стори това, търговецът възстановява правото си на управление, след като подаде заявление до съда по регистрацията.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. (1) Договорите за залог, сключени въз основа на чл. 36 и 37 от Закона за банките и кредитното дело и чл. 12 от Закона за стопанската дейност на чуждестранните лица и за закрила на чуждестранните инвестиции, запазват действието си, като се прилагат разпоредбите на този закон.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 86 от 1997 г.) Договорите по ал. 1, станали противопоставими при условията и по реда на чл. 156, ал. 2 и чл. 162 от Закона за

задълженията и договорите, запазват противопоставимостта си в продължение на десет месеца от влизането в сила на този закон.

(3) (Нова - ДВ, бр. 86 от 1997 г.) За вписването на договорите по ал. 1 не се прилага изискването на чл. 27, ал. 2.

§ 2. Параграф 1, ал. 2 се прилага и към договори за продажба със запазване на собствеността до изплащане на цената, станали противопоставими при условията и по реда на чл. 205 от Закона за задълженията и договорите.

§ 3. (1) Член 15, ал. 1 и 2 се прилагат за заварените договори за залог, продажба със запазване на собствеността до изплащане на цената и лизинг, ако договорите се впишат в 14-дневен срок от влизането в сила на закона.

(2) Член 27, ал. 2 не се прилага при вписване на договори по ал. 1 с достоверна дата.

§ 4. В Закона за банките и кредитното дело (обн., ДВ, бр. 25 от 1992 г., бр. 62 от 1992 г. - Решение № 8 на Конституционния съд от 1992 г.; изм., бр. 59 и 109 от 1993 г., бр. 63 от 1994 г., бр. 63 от 1995 г., бр. 12, 42 и 90 от 1996 г.) се правят следните изменения:

1. В чл. 36 ал. 2 и 3 се отменят.

2. Член 37 се изменя така:

"Чл. 37. Когато кредитът не бъде издължен на падежа, банката има право да получи изпълнителен лист по извлечение от сметка. "

§ 5. Този закон влиза в сила от 1 април 1997 г.

§ 6. Изпълнението на закона се възлага на министъра на правосъдието.

Законът е приет от 37-о Народно събрание на 8 ноември 1996 г. и е подпечатан с държавния печат.

**ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА
ЗАКОНА ЗА ОСОБЕНИТЕ ЗАЛОЗИ
(ДВ, бр. 86 от 1997 г.)**

§ 2. Параграф 1, ал. 3 от преходните и заключителните разпоредби се прилага и по отношение на заявленията, подадени до влизането в сила на този закон.